

Jogod van hozzá!

**Rövid összefoglaló
a leszbikus, meleg,
biszexuális, transznemű,
queer és interszexuális
embereket érintő magyar
jogszabályokról**

Szexuális kapcsolat

A férfiak közötti szexuális kapcsolatot a magyar jogszabályok 1962 óta nem büntetik, a nők közötti szexuális kapcsolat korábban sem volt bűncselekmény. A beleegyezési korhatár 2002 óta azonos és különnemű párok esetében egyaránt 14 év.

Egyesületi és gyülekezési szabadság

Az LMBTQI szervezetek Magyarországon szabadon működhetnek. Az első ilyen egyesületet 1988-ban alapították, jelenleg több mint egy tucat ilyen szervezet működik az országban. Az LMBTQI szervezeteket összefogó ernyőszervezet 2009 óta létezik.

Nyilvános LMBTQI rendezvényeket (ide értve a felvonulásokat) Magyarországon 1997 óta tartanak. 2007 óta ellentüntetők többször is a felvonulás résztvevőire támadtak. 2011-ben és 2012-ben a rendőrség betiltotta a Pride felvonulást, de a bíróság mindkét évben hatályon kívül helyezte a tiltó határozatot.

Hátrányos megkülönböztetés

Az Alaptörvény ugyan nem tiltja kifejezetten a szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést, de az „egyéb helyzetben” alapuló megkülönböztetést igen, amely az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a szexuális irányultságot is magában foglalja.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény 2003 óta tiltja a szexuális irányultság vagy nemi identitás szerinti hátrányos megkülönböztetést és zaklatást a foglalkoztatás, oktatás, társadalombiztosítás, az egészségügy, a lakhatás, az áruk forgalma és szolgáltatások nyújtása területén. A hátrányos megkül-

önböztetés áldozatai a bírósághoz vagy az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz (EBH) fordulhatnak. Az EBH eljárása ingyenes és viszonylag gyors.

Házasság és párkapcsolat

2012 óta az Alaptörvény a házasságot egy nő és egy férfi közötti életközösségként határozza meg.

Az azonos neműek közötti élettársi kapcsolatot a jog 1996 óta elismeri, a házassághoz hasonló bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézménye pedig 2009. július 1. óta elérhető.

A bejegyzett élettársakra valamennyi a házastársakra vonatkozó jog és kötelezettség érvényes, kivéve a névviselés, az örökbefogadás és a mesterséges megtermékenyítés lehetőségét.

A bejegyzett élettársi kapcsolat az anyakönyvvezető előtti akaratnyilvánítással jön létre, a válást a bíróság vagy – amennyiben a felek mindenben meg tudnak egyezni – a közjegyző mondja ki.

A bejegyzett élettársi kapcsolat vagyonközösséget keletkeztet, a bejegyzett élettársakra a házastársakkal azonos öröklési, tartási, lakáshasználati jogok, adó és szociális kedvezmények stb. vonatkoznak.

Gyermekvállalás

Az egyéni örökbefogadás lehetősége valamennyi ember számára nyitva áll szexuális irányultságtól és családi állapottól függetlenül, de az örökbefogadás során a házaspárok elsőbbséget élveznek. Az azonos nemű párok közösen nem fogadhatnak örökbe, és a pár egyik tagja sem fogadhatja örökbe partnere gyermekét.

A mesterséges megtermékenyítés egyedülálló meddő vagy életkoruknál fogva hamarosabb

meddővé váló nők számára is elérhető, leszbikus párok kapcsolatban élő nők számára azonban nem.

A szülő bejegyzett élettársa mostoha szülőnek minősül, és az élet számos területén eljárhat a gyermek érdekében. A párok kapcsolat megszakadása esetén a bíróság a volt bejegyzett élettársat is feljogosíthatja a gyermekkel való kapcsolattartásra.

Gyűlölet-bűncselekmények és gyűlöletbeszéd

A Büntető Törvénykönyv közösség elleni uszítás, illetve közösség tagja elleni erőszak néven rendeli büntetni a gyűlöletbeszédet, illetve gyűlölet-bűncselekményeket. Mindkét rendelkezés kifejezetten említi a szexuális irányultságot és a nemi identitást is. Ez azt jelenti, hogy ha valakit homofób vagy transzfób indíttatásból erőszakos támadás ér vagy tulajdonában kárt tesznek az elkövetők súlyosabb büntetést kapnak.

Bevándorlás és menekültek

A bejegyzett élettársakat a házastársakkal azonos módon családtagnak ismerik el a bevándorlás során. A hatóságok a (be nem jegyzett) élettársakat is elismerhetik családtagként, de az elismerés nem automatikus.

A szexuális irányultság szerinti üldöztetést a menekültügyi törvény kifejezetten említi a menekültstátuszt megalapozó okok között. Bár a nemi identitást a jogszabály kifejezetten nem említi, transznemű menedékkérők is kaptak már Magyarországon nemzetközi védelmet.

HIV/AIDS

Az egyenlő bánásmódról szóló törvény az egészségi állapoton alapuló hátrányos megkülönböztetést is tiltja.

Kötelező HIV-szűrésen csak a menedékkérőknek és bizonyos szakmák gyakorlóinak kell részt venniük. A jogszabályok az anonim HIV-szűrés lehetőségét biztosítják.

Az antiretrovirális kezelések a társadalombiztosítás keretében ingyenesen elérhetőek.

A transznemű emberek jogai

Az egyenlő bánásmódról szóló törvény a nemi identitáson alapuló hátrányos megkülönböztetést is tiltja.

A nem hivatalos megváltoztatását jogszabály nem szabályozza, de az ilyen jellegű kérelmek elbírálására van kialakult eljárásrend. A nemváltás engedélyezéséhez a transzszexualizmus diagnosztizálása szükséges, de orvosi beavatkozások elvégzése az engedélyezésnek nem feltétele.

A nemi helyreállító beavatkozások Magyarországon is elérhetőek, de a társadalombiztosítás csak 10% erejéig finanszírozza az ilyen beavatkozásokat.

Az interszexuális emberek jogai

Az anyakönyvi nyilvántartás a nemek binaritásán alapul, az újszülötteket lány- vagy fiúgyermekként kell anyakönyvezni.

Az egészségügyi törvény egyik alapelve a tájékozott beleegyezés. A 16 éven aluli gyermekek esetén a beleegyezési jogot szüleik vagy törvényes képviselőjük gyakorolja, de csak orvosilag indokolt, az egészségi állapotot hátrányosan nem érintő beavatkozásokba egezhetnek bele.

Hasznos elérhetőségek

Háttér Társaság

Ingyenes jogsegélyszolgálat a hátrányos megkülönböztetés, zaklatás és erőszak áldozati számára, tájékoztatás bármely szexuális irányultsággal vagy nemi identitással kapcsolatos jogi kérdésben, Elérhető a (1) 6 333 454 számon (hétköznap 8 és 20 óra között) és a jogsegely@hatter.hu email címen. További információ: www.hatter.hu

Egyenlő Bánásmód Hatóság

Kivizsgálja a hátrányos megkülönböztetéssel és zaklatással kapcsolatos panaszokat, és támogatja az áldozatokat. Elérhető az (1) 795 2975 számon vagy az ebh@egyenlobanasmod.hu email címen. További információ: www.egyenlobanasmod.hu.

Rendőrség

Fenntartja a rendet és nyomozást folytat homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények esetén. Elérhető a 107 vagy 112 segélyhívó számokon. Bűncselekmények anonim bejelentése a (80) 555 111 számon. További információk: www.police.hu.

Kiadta a Háttér Társaság 2015. márciusában az Open Society Foundations támogatásával.

További példányok megrendelhetők:

Háttér Társaság

Cím: 1132 Budapest, Csanády u. 4/B

Telefon: (1) 238 0046

Fax: (1) 799 8418

Email: hatter@hatter.hu

Web: www.hatter.hu

Kérjük támogassa munkánkat!

1%: 18071872-1-41

Bankszámlaszám: 16200113-0026 6509

Paypal: www.hatter.hu/paypal

